

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAI

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010

Latvijas Pareizticīgās Baznīcas

Reģistrācijas numurs: 90000085869

Juridiskā adrese: Pils iela 14, Rīga, LV-1050

Viedoklis Satversmes tiesas likuma 22.panta otrās daļas 2.punkta kārtībā

lietā Nr.2017-18-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesā (turpmāk – **Satversmes tiesa**) ir ierosināta lieta Nr.2017-18-01 “Par Reliģisko organizāciju likuma 7.panta otrās daļas un 8.panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 99. un 102.pantam un Reliģisko organizāciju likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 99. un 102.pantam”. Iepriekš minētā lieta ir ierosināta, pamatojoties uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – **Pieteikuma iesniedzējs**) 2017.gada 6.jūlija lēmumu (turpmāk – **Lēmums**), ar kuru nolemts Satversmes tiesai iesniegt pieteikumu par Reliģisko organizāciju likuma (turpmāk – **Likums**) 7.panta otrās daļas un 8.panta ceturtās daļas, ciktāl tās ierobežo desmit draudzēm tiesības izveidot baznīcu, paredzot tām desmit gadu pārreģistrācijas periodu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – **Satversme**) 99. un 102.pantam, un Likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Satversmes 91., 99. un 102.pantam.

Ar Satversmes tiesas 2017.gada 11.oktobra lēmumu lietā Nr.2017-18-01 ir nolemts atzīt Latvijas Pareizticīgo Baznīcu par pieaicināto personu un uzaicināt rakstveidā izteikt viedokli par iepriekš minēto Likuma normu atbilstību attiecīgajiem Satversmes pantiem. Atsaucoties uz iepriekš minēto Satversmes tiesas lēmumu, sniedzam savu viedokli par Likuma 7.panta otrās daļas un 8.panta ceturtās daļas atbilstību Satversmes 99. un 102.pantam un Likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Satversmes 91., 99. un 102.pantam.

[1] **Likuma 7.panta otrās daļas un 8.panta ceturtās daļas atbilstība Satversmes 99. un 102.pantam**

[1.1] Likuma 7.panta otrā daļa noteic, ka desmit (vai vairāk) vienas konfesijas draudzes, kas ir reģistrētas Latvijā, var izveidot reliģisko savienību (baznīcu). Šis noteikums neattiecas uz Likuma 8.panta ceturtajā daļā norādītajām reliģiskajām organizācijām, proti, draudzēm, kuras pirmo reizi uzsāk darbību Latvijā un nepieder pie valstī jau reģistrētajām reliģiskajām savienībām (baznīcām). Likuma 8.panta ceturtā daļa noteic, ka iepriekš minētajām draudzēm pirmo desmit gadu laikā katru gadu jāpārreģistrējas reģistra iestādē. Pārreģistrējot reliģisko organizāciju, reģistra iestāde pamatojas uz Tieslietu ministrijas sniegto atzinumu par reliģiskās organizācijas iepriekšējā perioda darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.

[1.2] No Lēmuma izriet, ka, Pieteikuma iesniedzēja ieskatā, Likuma 7.panta otrā daļa un 8.panta ceturtā daļa neatbilstot Satversmes 99. un 102.pantam, jo tajās noteiktais desmit gadu pārreģistrācijas pienākums neesot samērīgs. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka pārliecināties par to, ka reliģiska organizācija ievēro normatīvo aktu prasības, varētu ar citiem, alternatīviem un saudzējošākiem līdzekļiem (nosakot īsāku pārreģistrācijas periodu). Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka noteiktais pārreģistrācijas pienākums neesot

samērīgs it īpaši attiecībā uz tām draudzēm, kas Latvijā un pasaulē ir pazīstamas. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs reliģisko organizāciju "Latvijas Pareizticīgā Autonomā Baznīca", pēc kuras pieteikuma ir ierosināta šīs lietas pamatā esošā administratīvā lieta, ir nepamatoti sasaistījis ar Pareizticīgo konfesijai piederošu reliģisko organizāciju.

- [1.3] Attiecībā uz Likuma 7.panta otrās daļas un 8.panta ceturtais daļas atbilstību Satversmes 99. un 102.pantam, norādām, ka šajā daļā pievienojamies Latvijas Republikas Saeimas 2017.gada 19.septembrī sniegtajā Atbildes rakstā norādītajiem argumentiem. Proti, uzskatām, ka Likuma 7.panta otrā daļa un 8.panta ceturtais daļa, ciktāl tās ierobežo desmit draudzēm tiesības izveidot baznīcu, paredzot tām desmit gadu pārreģistrācijas periodu, atbilst Satversmes 99. un 102.pantam, jo draudzēm, uz kurām attiecas desmit gadu pārreģistrācijas pienākums, ar šādu ierobežojumu netiek radītas tādas nelabvēlīgas sekas, kuru novēršana būtu svarīgāka par valsts un sabiedrības interešu nodrošināšanu.
- [1.4] Pievienojamies Latvijas Republikas Saeimas viedoklim, ka desmit gadu pārreģistrācijas periods ir atzīstams par minimālu tiesību ierobežojumu, un reliģiskai organizācijai radītās neērtības nav lielākas, nekā sabiedrības gūtais labums, jo pārreģistrācijas periodā draudzēm nepastāv nekādi ierobežojumi īstenot reģistrētām reliģiskajām organizācijām piemītošās tiesības.
- [1.5] Latvijas Pareizticīgās Baznīcas viedoklis attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēja norādi, ka reliģiskā organizācija "Latvijas Pareizticīgā Autonomā Baznīca" it kā būtu saistāma ar Pareizticīgo konfesiju un līdz ar to atzīstama par draudzi, kas ir Latvijā un pasaulē zināma, ir izklāstīts šī viedokļa 2.punktā.
- [1.6] Ievērojot iepriekš minēto, uzskatām, ka Likuma 7.panta otrā daļa un 8.panta ceturtais daļa, ciktāl tās ierobežo desmit draudzēm tiesības izveidot baznīcu, paredzot tām desmit gadu pārreģistrācijas periodu, atbilst Satversmes 99. un 102.pantam.

[2] **Likuma 7.panta trešās daļas atbilstība Satversmes 91., 99. un 102.pantam**

- [2.1.] Likuma 7.panta trešā daļa paredz, ka vienas konfesijas draudzes var izveidot valstī tikai vienu reliģisko savienību (baznīcu).
- [2.2.] Pieteikuma iesniedzēja ieskatā, Likuma 7.panta trešajā daļā noteiktais ierobežojums, kas vienas konfesijas draudzēm Latvijā ļauj izveidot tikai vienu reliģisko savienību (baznīcu), neesot samērīgs, jo tas nostādot nevienlīdzīgā situācijā dažādas reliģiskas grupas vienas konfesijas ietvaros, ļaujot tikai vienai no šīm grupām, t.i., pirmajai, kas to vēlas, iegūt reliģiskas savienības (baznīcas) statusu. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, nosakot šādu ierobežojumu, valsts neievērojot neitralitāti un iejaucoties reliģisko organizāciju organizatoriskajā struktūrā.
- [2.3.] Starp pasaulē pastāvošajiem reliģijas virzieniem kristietība pēc piekritēju skaita ir vislielākais reliģijas virziens, kam seko islāms, hinduisms un budisms. Savukārt galvenie kristietības pamatvirzieni ir katolicisms, pareizticība un protestantisms.
- [2.4.] Satversmes Preambulā ir noteikts, ka Latvijas identitāti Eiropas kultūrtelpā kopš senlaikiem cita starpā veido vispārcilvēciskās un kristīgās vērtības.
- [2.5.] Ievērojot kristīgās ticības virziena īpatsvaru Latvijas iedzīvotāju reliģiskajā dzīvē, Latvijas Republikas Civillikuma 51.pantā noteikts, ka gadījumā, ja laulājamie pieder pie Evaņģēliski-Luteriskās, Romas katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku, metodistu, baptistu, septītās dienas adventistu vai Mozus ticīgo (jūdaistu) konfesijas un vēlas salaulāties pie savas konfesijas garīdznieka, kuram ir attiecīgās konfesijas vadības atļauja, tad viņus laulā pēc attiecīgās konfesijas noteikumiem. Šādā situācijā uzskatām, ka valsts ir

apņēmusies nodrošināt kristīgās tradīcijas un to īstenojošo konfesiju darbību atbilstoši šo konfesiju kanoniskajam regulējumam.

- [2.6.] Norādām, ka, lai varētu izvērtēt Likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Satversmes 91., 99. un 102.pantam, būtiski iesākumā aplūkot Pareizticības kā pasaulē plaši pārstāvētas konfesijas pamatvērtības, organizatoriskās uzbūves tradīcijas, kā arī Latvijas Pareizticīgās Baznīcas vēsturi un kanoniskās tiesības.

Pareizticība, tās pamatvērtības un organizatoriskās uzbūves tradīcijas

- [2.7.] Pareizticība ir konfesija¹, kas pastāv daudzās pasaules valstīs, taču tai ir vienota dogmatiskā ticības mācība, kanoniskās² tiesības, kā arī “Pareizticīgā Baznīca”³ ir vienota kopiena, kas ir veidojusies pēc teritorialitātes principa un sastāv no vietējām Autokefālām⁴ Baznīcām, kas savstarpēji uztur ciešus sakarus un kopīgi rūpējas par “Pareizticīgās Baznīcas” interešu aizstāvību visā pasaulē.
- [2.8.] Autokefālo baznīcu nosaukumos lietotais vārds “Pareizticīgā” sevī ietver fundamentālas pareizticīgās (kristīgās) konfesijas pazīmes, kas veidojušās no Vispasaules Pareizticīgo Baznīcu kopienas ticības mācības, un tās ir: 1) Apustuliskās Svētā Gara sukcesijas esamība; 2) ticības dogmatiskās mācības identitāte; 3) sakramentu identitāte un esamība; 4) kanoni (kanoniskās tiesības); 5) piederības dokumentācija (Diptihi), tai skaitā piederības piešķiršana un anulēšana; 6) trebas, ritus, tradīcijas utt.
- [2.9.] Ievērojot iepriekš minēto, norādām, ka katrs cilvēks vai reliģiskā organizācija, kas vēlas īstenot savas tiesības sludināt pareizticību, to var darīt tikai tad, ja ievēro un pieņem iepriekš norādītās, Pareizticībai kā konfesijai raksturīgās un neatņemamās “pazīmes”.
- [2.10.] Pareizticībai kā konfesijai ir raksturīgas noteiktas organizatoriskās uzbūves tradīcijas, proti, “Pareizticīgās Baznīcas” garīdzniecība ir pakļauta stingrai hierarhijai.
- [2.11.] Atbilstoši Apustuļu darbiem un Svēto Tēvu kanoniem, Autokefālās Pareizticīgās Baznīcas ir veidotas nevis pēc nacionālā principa, bet pēc teritorialitātes principa. Proti, vienas Autokefālās Baznīcas (Patriarhāta⁵, Metropolijas⁶, Arhidiecēzes⁷) konkrētajā teritorijā var darboties tikai viena Autokefālā Pareizticīgā Baznīca, kuru vada leģitīms Virsgans (Patriarhs, Metropolīts⁸ jeb Arhibīskaps – konkrētās Autokefālās Baznīcas augstākais garīdznieks), kuru ir apstiprinājis Autokefālās Baznīcas Koncils. Savukārt konkrētā teritorijā esoša Autokefālā Pareizticīgā Baznīca var sastāvēt no teritoriāli administratīvām vienībām (Patstāvīgām jeb Autonomām Baznīcām, metropolijām, diecēzēm), kuras pārvalda metropolīti, arhibīskapi vai bīskapi.
- [2.12.] No iepriekš minētās kārtības pastāv atsevišķi izņēmumi, kas veidojušies vēsturisku notikumu rezultātā un saistīti ar baznīcas darbības ierobežojumiem atsevišķās valstīs un

¹ Konfesijas ir vēsturiski izveidojušies pasaules reliģiju paveidi, kā arī nacionālās reliģijas, kurām ir sava mācība (svētie raksti, dogmatika), reliģisko ceremoniju un organizatoriskās uzbūves tradīcijas.

² Kanons ir dogma, noteikums vai rituāls, ko ieviesusi un sankcionējusi baznīca. Kanoni regulē baznīcas iekšējās lietas un nodrošina reliģijas tradīciju ievērošanu normatīvā veidā, tie nodrošina baznīcas institucionālās uzbūves un eklesiolālas (augstākās) varas nesēja statusa attiecību saglabāšanos starp baznīcas locekļiem.

³ Ar vārdiem “Pareizticīgā Baznīca” turpmāk tiks apzīmēta visu Pareizticīgo baznīcu kopums un tās vadība.

⁴ Autokefālība ir baznīcas patstāvība, organizatoriska neatkarība no citām tās pašas konfesijas baznīcām.

⁵ Patriarhāts ir administratīvi teritoriāla vienība, kurā apvienotas kādā teritorijā esošās kristiešu draudzes patriarha virsvadībā.

⁶ Metropolija ir pareizticīgo baznīcas pārvaldības apgabals, kurā ietilpst vairākas bīskapijas.

⁷ Arhidiecēze ir arhibīskapa pārvaldīts apgabals.

⁸ Metropolīts ir augsts tituls Pareizticīgajā Baznīcā, ko piešķir arhibīskapiem, kuri pārvalda vairākas bīskapijas (arhidiecēzi).

vēstures posmos, taču tas nav saistāms ar Pareizticīgo Baznīcu darbību atbilstoši tās kanoniem.

- [2.13.] Atbilstoši “Pareizticīgās Baznīcas” organizatoriskās uzbūves tradīcijām, par garīdznieku⁹ persona kļūst tikai tad, ja tiek ievērota “Pareizticīgās Baznīcas” noteikta, detalizēti regulēta procedūra, kas sastāv no juridiskā un baznīcas rituālā aspekta. Juridiskais aspekts ietver prasības, kurām jāatbilst garīdznieka kandidātam, ka arī prasības tām personām, kuras kandidātu var iesvētīt par garīdznieku (t.sk. bīskapu¹⁰). Savukārt rituālā aspektā ietilpst specifiskas konkrētajā baznīcā veicamas darbības, kuras “Pareizticīgā Baznīca” atzīst par Sakramentiem¹¹.
- [2.14.] No iepriekš norādītā ir redzams, ka “Pareizticīgās Baznīcas” struktūra izriet no augstākās vadības un par Autokefālo baznīcu garīdzniekiem (metropolīti, arhibīskapi, bīskapi, priesteri, diakoni un citi) var būt tikai tās personas, kuras par tādiem atzinis Autokefālās Baznīcas Vadītājs. Persona, kas šo struktūru jeb hierarhiju neatzīst, nav un nevar būt Autokefālas Baznīcas garīdznieks.
- [2.15.] No dogmatiskā viedokļa, “Pareizticīgā Baznīca” un līdz ar to arī Autokefālās Baznīcas nevar pastāvēt bez Svētā Gara Apustuliskās sukcesijas jeb pēctecības, ar ko vispirms tiek saprasta Svētā Gara Dāvanu nodošana caur bīskapu iesvētīšanu – pēctečiem bīskapiem, un tikai pēc tam iecelšana amatā. “Pareizticīgajā Baznīcā” pastāv nepārtraukta Apustuliskā Svētā Gara sukcesija (Svētā Gara Dāvanu nodošana bīskapiem) no svētajiem Apustuļiem, un Pareizticīgajās Baznīcās kopš apustuļu laikiem tiek vesti galveno bīskapu saraksti, norādot, kurš šos bīskapus bija iesvētījis. Savukārt priesteri un diakoni Svētā Gara priesterības sakramentālas spējas saņem no bīskapiem. Tikai ievērojot iepriekš minēto reliģisko ceremoniju, “Pareizticīgajā Baznīcā” un līdz ar to arī katrā Autokefālajā Baznīcā tiek saglabātas Svētā Gara Dāvanas, bez kurām nevar notikt Sakramenti un nevar pastāvēt “Pareizticīgā Baznīca”.
- [2.16.] Visu pasaulē eksistējošo, “Pareizticīgās Baznīcas” Autokefālo Baznīcu, to teritoriālo administratīvo vienību un to bīskapu saraksti ir apkopoti oficiālos sarakstos, ko sauc par Dīptihi. Dīptihus kanoniski izdod Grieķijas Pareizticīgā Baznīca un tajos ieraksta arī visas jaunizveidotās Pareizticīgās Baznīcas, kā arī visus jauniesvētītos bīskapus. Gadījumā, ja baznīca vai bīskaps nav ierakstīti Dīptihā, tas nozīmē, ka tie nepieder pie “Pareizticīgās Baznīcas”.
- [2.17.] Katra jaunizveidotā Pareizticīgā Baznīca saņem arī Tomosu, kas ir Pareizticīgās Baznīcas statusu apliecinošs dokuments. Tomoss ir uzskatāms par leģitīmu tikai tad, ja to izdevusi kanoniskā Autokefālā Pareizticīgā Baznīca, kas ir ierakstīta Dīptihā, ja to ir atzinušas visas Pareizticīgās Baznīcas, kā arī tad, ja pati jaunizveidotā baznīca ir ierakstīta Dīptihā (Latvijas Pareizticīgajai Baznīcai Tomoss tika piešķirts 1992.gada decembrī, kad notika Vislatvijas Koncils, kurā tika pasludināta Latvijas Pareizticīgā Baznīca, kas tika atzīta par neatkarīgu visās sfērās – gan politiskā, gan sabiedriskā, gan ekonomiskā, gan izglītības sfērā, ar Māti-Baznīcu¹² saglabājot tikai garīgu un kanonisku saikni).
- [2.18.] Faktu, ka gadījumā, ja konkrētā reliģiskā organizācija neatzīst “Pareizticīgās Baznīcas” organizatoriskās struktūras (hierarhijas) tradīcijas, šāda organizācija nevar piederēt

⁹ Ar garīdzniekiem tiek saprasts metropolīts, bīskapi, priesteri, diakoni un cits Baznīcas garīdznieku sarakstā ietvertais garīgais personāls.

¹⁰ Bīskaps ir kristīgo baznīcu augstākais garīdznieks un teritoriālo pamatvienību priekšnieks.

¹¹ Sakraments ir kristietības svarīgākās rituālās darbības, kuru laikā ar reālu lietu starpniecību saņem Dieva žēlastību.

¹² Ar Māti-Baznīcu tiek saprasts Maskavas Patriarhāts.

Pareizticīgo konfesijai, pierāda arī vēsturiski notikumi. Piemēram, Vecticībnieku konfesija, kas šobrīd ir pasaulē, tajā skaitā Latvijā, atzīta konfesija, ir tie Krievijas caristes Pareizticīgās Baznīcas strāvojumu pārstāvji, kuri savulaik faktiski atteicās iekļauties Maskavas Patriarhāta organizatoriskajā struktūrā un tādējādi nonāca pie “Vecticības” kā atsevišķas konfesijas, kuras nosaukumā nav ietverts termins “Pareizticība”, izveidošanās.

- [2.19.] Ievērojot visu iepriekš minēto, norādām, ka “Pareizticīgās Baznīcas” organizatoriskās struktūras tradīciju, kanonisko tiesību un dažādu reliģisko rituālu pieņemšana un ievērošana, kā arī personas “iesvētīšana” atbilstoši “Pareizticīgās Baznīcas” kanoniskajām tiesībām ir izšķiroša, un persona, kā arī reliģiska organizācija, kas to neievēro, netiek un nevar tikt atzīta par piederīgu Pareizticīgo konfesijai un savu reliģisko darbību nedrīkst saistīt ar Pareizticību. Pretēja rīcība cita starpā aizskartu personu, kuras savu reliģisko praksi vēlas īstenot Pareizticīgo konfesijas ietvaros, cilvēktiesības.

Latvijas Pareizticīgās Baznīcas vēsture un kanoniskās tiesības

- [2.20.] Latvijas Pareizticīgā Baznīca ir Patstāvīga (autonoma), Autokefālās Pareizticīgās Baznīcas – Maskavas Patriarhāta garīgā vienība ar plašām patstāvības tiesībām. Latvijas Pareizticīgā Baznīca tika izveidota, pamatojoties uz Maskavas un visas Krievzemes patriarha Tihona 1921.gada 19.jūnija lēmumu, ar kuru Latvijas Pareizticīgajai Baznīcai vienlaikus tika piešķirta patstāvība saimnieciskajās, izglītības un administratīvajās lietās. Kanoniski Maskavas Patriarhātam kā pareizticības iedibinātajam Latvijā ir pirmtiesības Latvijas Pareizticīgajai Baznīcai piešķirt patstāvību (autonomiju), t.i., baznīcas patstāvību un organizatorisku neatkarību no citām tās pašas konfesijas Baznīcām.
- [2.21.] 1940.gadā, vienlaikus ar Latvijas valsts okupāciju, beidza pastāvēt arī Latvijas Pareizticīgā Baznīca, to pārveidojot par Krievzemes Pareizticīgās Baznīcas ekzarhātu¹³, bet vēlāk par Rīgas eparhiju¹⁴.
- [2.22.] Pēc tam, kad Latvija 1991.gadā atjaunoja savu valstisko neatkarību, Krievzemes Pareizticīgās Baznīcas Sinodes¹⁵ 1992.gada 11.augusta sēdē, kuru vadīja Maskavas un visas Krievzemes patriarhs Aleksijs II, tika atjaunots patriarha Tihona 1921.gada 19.jūnija lēmums par Latvijas Pareizticīgās Baznīcas patstāvību (autonomiju) garīgi –kanoniskā vienotībā ar Maskavas Patriarhātu. Ievērojot iepriekš minēto, 1992.gada 30.decembrī Latvijas Republikas Tieslietu ministrijā tika reģistrēta reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca” un Latvijas Pareizticīgās Baznīcas 1936.gada statūtu atjaunotā redakcija, līdz ar to 1992.gadā reģistrētā reliģiskā organizācija “Latvijas Pareizticīgā Baznīca” ir atzīstama par Latvijas Pareizticīgās Baznīcas, kas Latvijas Republikā darbojās līdz 1940. gada okupācijai, tiesību pārņēmēju. Reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca” ir Pareizticīgo konfesijas reliģiskā savienība (Baznīca) Latvijā.
- [2.23.] Saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statūtu spēkā esošās redakcijas 1.pagrāfu Latvijas Pareizticīgā Baznīca, kas atrodas suverēnā Latvijas valstī, vadās pēc Sv.Apustuliskiem Vispasaules Baznīcas Kanoniem un citiem Vienotās Svētās Pareizticīgās Katoliskās un apustuliskās Baznīcas noteikumiem, un kanoniski atrodas Maskavas Patriarhātā. Atbilstoši Apustuļu noteikumiem un Svēto Tēvu kanoniem,

¹³ Ekzarhāts ir liels baznīcas apgabals, kas atrodas ārpus tās valsts robežām, kurā ir patriarhāts.

¹⁴ Eparhija ir Pareizticīgās Baznīcas administratīvi teritoriālā vienība, bīskapa pārziņā esošs apgabals.

¹⁵ Sinode ir augstāko garīdznieku padome Pareizticīgā Baznīcā, arī Maskavas un visas Krievzemes Patriarha padomdevēj institūcija.

Pareizticīgās Baznīcas ir veidotas nevis pēc nacionālā principa, bet pēc teritoriālā principa.

- [2.24.] Atbilstoši Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statūtu spēkā esošās redakcijas 2.pagrāfam, Latvijas Pareizticīgā Baznīca ir neatkarīgā visās Baznīcas lietās, proti, administratīvās, saimnieciskās, izglītības un civilās lietās. Saskaņā ar savām vietējām Baznīcas ieražām un tradīcijām tai ir tiesības patstāvīgi iekārtoties un organizēties, vadoties pēc šiem statūtiem, kuri nosaka Baznīcas kā juridiskās personas tiesības, tomēr neatkāpjoties no Vispasaules Pareizticīgās Baznīcas mācības un Kanoniem, kā tos tulko Patriarhāts.
- [2.25.] Saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kanoniskajiem noteikumiem, tās teritorijā, t.i., Latvijā, nevar darboties citas neatkarīgas (autonomas) pareizticīgās draudzes, kas nebūtu pakļautas Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Valdošajam Virsganam jeb Metropolītam. Pareizticīgās Baznīcas teritoriālu administratīvu vienību (draudzi) var izveidot tikai tad, ja ir saņemta konkrētās teritoriālās Pareizticīgās Baznīcas (konkrētajā gadījumā – Latvijas Pareizticīgās Baznīcas) vadības atļauja, līdz ar to Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kanoniskajā teritorijā nevar atrasties no tās neatkarīgas (autonomas) draudzes, kas nav saņēmušas Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kā reliģiskās organizācijas vadības atļauju darboties Latvijas Republikas teritorijā.
- [2.26.] Norādām, ka konkrētajā lietā jāņem vērā arī Likuma 10.panta trešā daļa, kas noteic, ka gadījumā, ja draudze atzīst savu piederību pie kādas no valsts teritorijā pastāvošajām konfesijām, tas jānorāda draudzes iesniegumā, ko apstiprina attiecīgās reliģiskās savienības (baznīcas) vadība vai tās uzdevumā — diecēzes vadība, kā arī Likuma 14.panta otrā daļa, kas paredz, ka reliģiskās organizācijas darbojas, pamatojoties uz attiecīgās konfesijas kanoniskajiem noteikumiem un saviem statūtiem (satversmi, nolikumu).
- [2.27.] Iepriekš minētais apliecina to, ka gadījumā, ja draudze vēlas būt piederīga pie kādas no valsts teritorijā pastāvošajām konfesijām, ir jāsaņem apstiprinājums no konkrētās konfesijas baznīcas vadības, turklāt reliģiska organizācija, kas nedarbojas saskaņā ar attiecīgās konfesijas kanoniskajiem noteikumiem (tajā skaitā nesaņem attiecīgo apstiprinājumu), netiek atzīta par šai konfesijai piederošu reliģisku organizāciju.

Satversmes 99.panta tvērums un valsts iejaukšanās reliģisko organizāciju reliģiskajā darbībā

- [2.28.] Satversmes 99.panta otrais teikums paredz, ka baznīca ir atdalīta no valsts. Tāpat Likuma 5.panta pirmā un otrā daļa paredz, ka Latvijas Republikā valsts ir atdalīta no baznīcas un valstij un pašvaldībām un to institūcijām, kā arī sabiedriskajām un citām organizācijām nav tiesību iejaukties reliģisko organizāciju reliģiskajā darbībā.
- [2.29.] No Satversmes 99.pantā, kā arī Likuma 5.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktā, ka valsts un pašvaldības, to institūcijas, kā arī sabiedriskās un citas organizācijas neiejaucas reliģisko organizāciju reliģiskajā darbībā, izriet, ka iepriekš minētās personas cita starpā nevērtē reliģisko organizāciju reliģiskās darbības noteikumus (kanonus) pēc būtības.
- [2.30.] No Satversmes 99.panta un Likuma 5.panta pirmās un otrās daļas izriet arī tas, ka valsts neiejaucas reliģisko organizāciju iekšējā pašpārvaldē. Reliģiskās organizācijas ir patstāvīgas iekšējās pašpārvaldes lietās, kā arī hierarhiskās struktūras noteikšanā, jo iepriekš minētie jautājumi ir cieši saistīti ar reliģiskās organizācijas ticības mācību. Reliģiskās organizācijas pašas nosaka kārtību, kādā tiek izveidotas jaunas institūcijas, kā arī šo institūciju vietu citu reliģiskās organizācijas institūciju hierarhijā. Tikai pašas reliģiskās organizācijas ziņā ir reliģiskās darbības (iekšējās kārtības) organizēšana un kanoniskā pakļautība kādai augstākajai institūcijai.

- [2.31.] Ievērojot iepriekš minēto, kā arī šī viedokļa 2.1. un 2.2.punktā norādīto, secināms, ka Likuma 7.pantas trešajā daļā noteiktais ierobežojums, proti, tas, ka vienas konfesijas draudzes var izveidot valstī tikai vienu reliģisko savienību (baznīcu), faktiski atbilst Pareizticīgo konfesijas kanoniskajiem noteikumiem (kā jau norādīts iepriekš, atbilstoši “Pareizticīgās Baznīcas” organizatoriskās struktūras tradīcijām, konkrētā Patriarhāta garīgi – kanoniskā vienotībā esošā teritorijā (piemēram, Latvijā) drīkst būt tikai viena Pareizticīgā Baznīca (Latvijā tā ir Latvijas Pareizticīgā Baznīca)).
- [2.32.] Norādām, ka gadījumā, ja Likuma 7.panta trešā daļa tiktu atzīta par neatbilstošu Satversmes 91., 99. un 102.pantam, tādējādi pieļaujot Latvijā izveidot vēl vienu autonomu Pareizticīgo Baznīcu, tiktu pārkāptas Pareizticīgo konfesijas kanoniskās tiesības, kā arī būtu pamats atzīt, ka valsts ir iejaukusies reliģisko organizāciju reliģiskajā darbībā, faktiski organizējot reliģisko organizāciju iekšējo pašpārvaldi un nosakot tās hierarhisko struktūru pretēji pastāvošajām Baznīcas kanoniskajām tiesībām. Šāda rīcība būtu uzskatāma par iejaukšanos Latvijas Pareizticīgās Baznīcas un visu pasaules Pareizticīgo Baznīcu sakrālajā dzīvē, dogmatiskajā mācībā un kanoniski administratīvajā struktūrā, izjaucot šo struktūru, identifikācijas parametrus un kanonisko sistēmu, tādējādi nodarot kaitējumu visām Pareizticīgajām Baznīcām pasaulē un ierobežojot to tiesības brīvi veidot savu struktūru, uzņemt un atdalīt locekļus, kā arī attiecīgā rīcība būtu uzskatāma par nelabticīgas reliģiskas darbības veicināšanu.
- [2.33.] Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statusu un darbību regulē ārējs normatīvs akts – Latvijas Pareizticīgās Baznīcas likums. Atbilstoši iepriekš minētā likuma 2.panta otrajai daļai, likuma uzdevums ir, atbilstoši konstitucionālajām tradīcijām un Satversmes 99.pantā noteiktajam, ievērojot Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kā Latvijā tradicionālas reliģiskas organizācijas ilglaicīgu pastāvēšanu un izplatību Latvijas teritorijā, atzīstot tās ieguldījumu un bagāto pieredzi sabiedrības fiziskās un garīgās veselības, izglītības, kultūras, sociālās palīdzības un citās jomās, kā arī ievērojot to, ka Latvijas Pareizticīgās Baznīcas valdījumā atrodas nacionālas nozīmes kultūras un mākslas mantojums, regulēt valsts un Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesiskās attiecības un noteikt valsts un baznīcas kopīgos uzdevumus sociālajā, tiesiskajā, izglītības un kultūras jomā.
- [2.34.] Latvijas Pareizticīgās Baznīcas likuma 3.pants nosaka Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statusu, paredzot, ka Baznīca pilnā mērā realizē tās statūtos noteiktās pašvaldīšanas un pašnoteikšanās tiesības, kā arī valsts atzīst Baznīcas tiesības interpretēt Bībeles Svētos Rakstus, formulēt savu mācību (doktrīnu) un to sludināt, veidot savu iekšējo dzīvi, ievērojot kanonus, tostarp organizatorisko struktūru un misiju. Baznīcas lēmumi kanoniskajos jautājumos nav pārsūdzami valsts iestādēs. Savukārt tā paša likuma 3.panta piektā daļa noteic, ka Baznīcas nosaukumu drīkst lietot vienīgi Baznīca un tās draudzes, kā arī Baznīcas dibinātās iestādes un institūcijas, savukārt citu reliģisko organizāciju, biedrību, nodibinājumu un tiesību subjektu nosaukumi nepārprotami atšķiras no Baznīcas nosaukuma.
- [2.35.] Ievērojot iepriekš minēto, atzīstams, ka Latvijas valsts nepārprotami ir apņēmusies atturēties no jebkādas darbības, kas būtu uzskatāma par iejaukšanos Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesībās uz pašnoteikšanos, tajā skaitā tiesībās noteikt savu organizatorisko struktūru.
- [2.36.] Papildus norādām, ka Likuma 7.panta trešajā daļā noteiktais ierobežojums ir būtisks arī tā iemesla dēļ, ka Latvijas normatīvie akti piešķir konkrētas tiesības konfesiju garīdzniekiem, kuriem savukārt jābūt “pilnvarotiem” no konfesijas vadības.
- [2.37.] Piemēram, Latvijas Pareizticīgās Baznīcas likuma 18.panta pirmā daļa cita starpā noteic, ka Latvijas Pareizticīgā Baznīca rakstveidā iesniedz Latvijas Republikas

Tieslietu ministrijai to personu sarakstu, kuras atbilst šā likuma 1.panta 3.punktā¹⁶ minēto Baznīcas garīdznieku statusam un kuras ir tiesīgas veikt šā likuma 9.pantā minētās darbības (proti, salaulāt Civillikumā un citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā), kā arī ziņas par šīm personām. Latvijas Pareizticīgās Baznīcas likuma 9.pants paredz, ka salaulāt tiesīgi ir tikai tie Baznīcas garīdznieki, kuriem Baznīca devusi atļauju.

- [2.38.] No iepriekš minētā ir redzams, ka arī ar Latvijas normatīvajiem aktiem cita starpā ir noteikts, ka konkrētas darbības drīkst veikt tikai tādi Pareizticīgās Baznīcas garīdznieki, kuri ir saņēmuši attiecīgu Pareizticīgās Baznīcas vadības atļauju.

Satversmes tiesā ierosinātās lietas Nr.2017-18-01 pamatā esošās administratīvās lietas faktiskie apstākļi, kam ir nozīme šīs lietas izskatīšanā

- [2.39.] Atbilstoši Pareizticības Kanoniem, gadījuma, ja tie tiek pārkāpti vai arī tiek grozīta dogmatiskā ticības mācība, lajs¹⁷, garīdznieks vai pat baznīca tiek atdalīta no Svētās Pareizticības, izdarot attiecīgus svītrojuma Dīptihā. Iepriekš norādītajā veidā tiek īstenotas reliģiskās organizācijas tiesības, vadoties pēc savas ticības mācības un kanoniskiem noteikumiem, brīvi uzņemt un brīvi atdalīt savus locekļus kā individuāli, tā arī kolektīvi (piemēram, no baznīcas atdalot visu draudzi).

- [2.40.] Kā jau norādīts iepriekš, “Pareizticīgajā Baznīcā” nevar pastāvēt autonomas draudzes, kā arī autonomās reliģiskas savienības (baznīcas), kuras nav Autokefālās Baznīcas sastāvā. To nepieļauj kanoni, pieprasot, piemēram, lai katrs priesteris būtu pakļauts savam bīskapam, bet gadījumā, ja priesteris nepakļaujas bīskapam, priesterim tiek atņemts viņa garīgais amats, taču pēc atkārtotiem pārkāpumiem viņš var tikt atdalīts no baznīcas (notiek tā saucamā anatēma¹⁸). Gadījumā, ja garīdznieks iepriekš norādītajā veidā ir atdalīts no Pareizticīgās Baznīcas (izslēgts), viņš vairs nav pareizticīgais, un pat tad, ja viņš turpina darboties, ārēji pildot rituālus, Sakramenti nenotiek un šādas personas vadīta draudze uz kanonu pamata automātiski tiek atdalīta no “Pareizticīgās Baznīcas”, pārstāj būt pareizticīgo draudze un faktiski kļūst par jaunizveidotu reliģisku organizāciju, kura nevar pretendēt uz piederību pie “Pareizticīgās Baznīcas”.

- [2.41.] Šīs lietas pamatā esošā administratīvā lieta Nr.A420410213 ir ierosināta, pamatojoties uz reliģiskās organizācijas “Latvijas Pareizticīgā Autonomā Baznīca” pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kura rezultātā tā tiktu ierakstīta reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā. Reliģiskās organizācijas “Latvijas Pareizticīgā Autonomā Baznīca” sastāvā esošās draudzes vada Viktors Kontuzorovs (turpmāk – **V.Kontuzorovs**).

- [2.42.] Ievērojot iepriekš minēto, norādām, ka V.Kontuzorovs ir persona, kas nepieder pie “Pareizticīgās Baznīcas”. Pamatojoties uz V.Kontuzorova pieļautajiem finansiālajiem un kanoniskajiem pārkāpumiem, ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas 1996.gada jūnija Koncila Lēmumu, kuru apstiprinājis Rīgas un visas Latvijas Metropolīts Aleksandrs, V.Kontuzorovs tika izslēgts no garīdznieku kārtas, līdz ar to, atbilstoši “Pareizticīgās Baznīcas” dogmatiskajai mācībai, kļuva lajs. Ievērojot to, ka V.Kontuzorovs, būdams lajs, pieļāva atkārtotus pārkāpumus (noturēja neatļautus Dievkalpojumus), ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas 1997.gada 10.novembra Koncila aktu tika nolemts izslēgt V.Kontuzorovu no “Pareizticīgās Baznīcas”. Ievērojot iepriekš minēto, Latvijas

¹⁶ Baznīcas garīdznieki ir metropolīts, bīskapi, priesteri, diakoni un cits Baznīcas garīdznieku sarakstā ietvertais garīgais personāls.

¹⁷ Lajs ir negarīdznieks, kas pieder pie kādas reliģijas; draudzes loceklis, kas nav svētkalpotājs.

¹⁸ Anatēma ir baznīcas lāsts un svinīga kristiešu izslēgšana no baznīcas.

Pareizticīgā Baznīca apliecina, ka V.Kontuzorovs un viņa vadītā reliģiskā organizācija nepieder pie Pareizticīgo konfesijas.

- [2.43.] Ievērojot iepriekš minēto, kā arī to, ka V.Kontuzorova vadītās reliģiskās organizācijas “Latvijas Pareizticīgā Autonomā Baznīca” nosaukumā tiek lietota vārds “Pareizticīgā”, taču šī reliģiskā organizācija nav tikusi atzīta un nevar tikt atzīta no “Pareizticīgās Baznīcas” vadības puses, norādām, ka šādas reliģiskās organizācijas reģistrēšana par reliģisku savienību (baznīcu) būtu visu Pareizticīgo Baznīcu tiesību pārkāpums, jo ar reģistrācijas aktu (ne)pareizticīgā reliģiskā organizācija faktiski piespiedu kārtā tiktu iekļauta “Pareizticīgās Baznīcas” kanoniskajā (organizatoriskajā) struktūrā, sakrālajā un ticības lokā.
- [2.44.] Pareizticīgo konfesijas kanoniskās tiesības netiktu pārkāptas tikai tad, ja V.Kontuzorova vadītā reliģiskā organizācija, pēc visu Likumā noteikto prasību izpildīšanas, reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā tiktu ierakstīta bez vārda “Pareizticīgā” tās nosaukumā, kā arī nenorādot tās piederību pie Pareizticīgo konfesijas.

Pamats tiesvedības izbeigšanai attiecībā uz Likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Satversmes 91., 99. un 102.pantam

- [2.45.] Neskatoties uz to, ka, pamatojoties uz visu iepriekš minēto, uzskatām, ka Likuma 7.panta trešā daļa atbilst attiecīgajiem Satversmes pantiem, norādām, ka pievienojamies Latvijas Republikas Saeimas lūgumam izbeigt tiesvedību izskatāmajā lietā attiecībā uz Likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Satversmes 91., 99. un 102.pantam. Proti, piekrītam, ka Pieteikuma iesniedzējs Satversmes tiesā ir iesniedzis pieteikumu, kas daļēji nav saistīts ar konkrēto administratīvo lietu, jo administratīvās lietas, sakarā ar kuru Pieteikuma iesniedzējs ir vērsies Satversmes tiesā, pamatā ir atteikums reģistrēt pārreģistrējamu draudžu apvienību kā reliģisku savienību (baznīcu), kas pamatots ar Likuma 7.panta otro daļu un 8.panta ceturto daļu.
- [2.46.] Pievienojamies Latvijas Republikas Saeimas paustajam viedoklim, ka šīs lietas pamatā esošajā administratīvajā lietā nav pamata piemērot Likuma 7.panta trešo daļu, jo konkrētās administratīvās lietas ietvaros iestādei un administratīvajai tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi, kas paredzēti Likuma 7.panta otrajā daļā un 8.panta ceturtajā daļā, t.i., vai reliģisko savienību (baznīcu) vēlas veidot vismaz desmit draudzes, kas ieguvušas pastāvīgas reliģiskās organizācijas statusu (proti, draudzes, kas nav pārreģistrējamas saskaņā ar Likuma 8.panta ceturtais daļas noteikumiem). Gadījumā, ja tiek konstatēts, ka reliģisko savienību (baznīcu) vēlas veidot pārreģistrējamas draudzes (attiecas uz konkrēto administratīvo lietu), secināms, ka nav īstenojies pirmais labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums un vairs nav pamata pārbaudīt, vai ir īstenojušies citi labvēlīgā administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Tas, vai ir īstenojušies citi labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi (piemēram, vai draudzes, kas vēlas dibināt reliģisko savienību (baznīcu), pēc savas konfesionālās piederības atšķiras no Latvijā jau reģistrētajām reliģiskajām savienībām (baznīcām)), ir pārbaudāms vienīgi pēc pārreģistrācijas perioda beigām atsevišķa administratīvā procesa ietvaros, kas ierosināts pēc attiecīgās draudžu apvienības pieteikuma.
- [2.47.] Ievērojot iepriekš norādīto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29.panta pirmās daļas 6.punktu, lūdzam izbeigt tiesvedību lietā Nr.2017-18-01 attiecībā uz Reliģisko organizāciju likuma 7.panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 99. un 102.pantam.

Rīgā, 2017.gada __.novembrī

Latvijas Pareizticīgās Baznīcas vārdā

Rīgas un visas Latvijas Metropolīts